

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijati tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijati tovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden sicer v torek, četrtek in soboto.

Dekliška šola v celjski okolici pa štajarski liberalci.

Že večkrat smo povdarjali, da imajo liberalci pri vsem svojem početju blagor svoje stranke pred očmi, in jim je splošni blagor le deveta briga. To se je zopet prav jasno pokazalo v zadnji seji deželnega zbora štajarskega. V tej seji, o kateri smo že zadnjič poročali, obravnavale so se razne peticije, med drugimi tudi peticija ali prošnja nemškega „Schulvereina“ za denarno podporo. Liberalci bi bili kaj radi temu društvu naklonili zdatno pomoč, in gotovo jim je jako hudo óelo, da zaradi slabih denarnih zadrega tega niso mogli storiti. Pa hotli so vendar le pokazati, da njihovo srce gori za to društvo, in da se z njegovim delovanjem popolnoma strinjajo, zato so mu izrekli javno pohvalo, češ, da je njegovo delovanje jako koristno, in ga najtopleje ljudem priporočili v osebno podporo.

V isti seji deželnega zbora prišla je v obravnavo pa še druga peticija o šolskih zadevah, namreč peticija katoliškega podpornega društva v Celji za podporo dekliške šole v celjski okolici. Povsod, zlasti pa pri večih krajih, mestih in trgih pokazalo se je, kako jako potrebno in v vsakem oziru koristno je, ako se šolska mladina loči po spolih in se za dečke in deklice osnujejo posebne šole. To je pripravilo katoliško podporno društvo v Celji, da je za celjsko okolico ustanovilo posebno dekliško šolo, katero že 4 leta vzdržuje s privatnimi stroški. Ta šola je jako izvrstna in je imela skoraj do

300 učenk. Ministerstvo je pripoznalo zasluge in prizadevanje te šole za ljudsko omiko s tem, da ji je podelilo pravico javnosti. Pa ta šola ni samo koristna za celjsko okolico, ampak je na velik prid tudi celi deželi in zlasti deželnemu šolskemu zakladu. Jasno je namreč, da bi imela dežela veliko stroškov, ako bi morala skrbeti za poduk omenjenih 300 otrok, ker bi morala ustanoviti za nje več učiteljskih služb, in jih plačevati iz šolskega zaklada. In ako bi že ne hotla ustanoviti novih služb, ima vsaj že v tem precejšen dobiček, da ji ni treba več plačevati učiteljice za ročna dekliška dela. Človek bi mislil, da bodo deželni zastop radostno priznavali zasluge tega zavoda in ga po vsej moči podpirali in delovanje njegovo pospeševali. Tega mnenja je bilo tudi katoliško podporno društvo, ter se s prošnjo za primerno podporo obrnilo do deželnega zbora štajarskega. Toda šola ima eno napako; ona je katoliška in v njej podučujejo redovnice šolske sestre. Vse so sicer izprašane na c. k. učiteljskih pripravnicah in imajo vse sposobnosti in lastnosti, ki jih postava od učiteljic zahteva. Toda redovnice so, in to je liberalnemu svetu v spodotiko, ne samo na Štajarskem, ampak tudi drugod. Ko je toraj katoliško podporno društvo 27. januarja 1881 prvič pri deželnem odboru prosilo podpore za omenjeno šolo, odbila je liberalna večina to prošnjo, češ, da je zaradi slabih denarnih razmer ne more uslišati. Podporno društvo je letos ponovilo to prošnjo, ter jo izročilo naravnost deželnemu zboru samemu. Pa finančni odsek je z ravno istim izgovorom nasvetoval,

naj se ta prošnja tudi letos odbije, češ, da gre le za privatno šolo in da ima deželni zaklad že tako silno veliko stroškov za ljudske šole, za ktere mora po postavi skrbeti.

Prav iskreno podpiral je profesor Žolgar omenjeno prošnjo. „Prosim visoko zbornico, je rekel, naj to peticijo vzame v pretres, ter dovoli nekoliko podpore. Katoliško podporno društvo se je ustanovilo, ker je bila ljudska šola v celjski okolici prenapolnena. Prevzelo je skrb za dekliški poduk, in si razun tega stavilo tudi še nalogo, revnim sirotiniskim in zanemarjenim otrokom preskrbeti obleko, hrano in šolske potrebščine. To društvo ima toraj dvojno važnost, prvič ker zdržuje dekliško šolo v Celji, in drugič, ker zapuščenim otroke, kolikor je mogoče, podpira in jim daje priliko za potrebno izobraženje in pouk. Otroci, ki jih to društvo podpira, pa ne obiskujejo samo dekliške šole v celjski okolici, ampak tudi javno deško šolo okoliško. Prizadevanje tega društva je toraj v obeh ozirih hvalevredno. V dekliški šoli za okolico celjsko je veliko učenk, 220 jih obiskuje vsakdanjo in okoli 60 obrtnijsko šolo. V tej šoli je toraj okoli 300 učenk. Ker pa te učenke hodijo v to šolo, se deželi naj manj 3 učiteljske moči prihranijo. Mislim toraj, da je spodobno in primerno, tej šoli dovoliti podporo. Ker pa to društvo sirotiniskim in zapuščenim otrokom preskrbljuje potrebnih reči, in je tako rekoč nekako zavetišče za nje, tudi človečnost priporoča tako podporo. Ker je društveno premoženje skoraj že vse potrošeno, in so stroški od leta do leta večji, nasvetujem: Deželni zbor naj sklenem,

Kaj se je zgodilo s samostani pred sto leti?

II.

(Konec.)

Kaj se je pa zgodilo s samostanskim premočenjem? Najprej so vse popisali, potem pa prodali prostozidarjem in judom skoraj za nič. Iz tega se spozna, zakaj so ti tako divjali zoper samostane. Mar jim je bil blagor ljudstva, zavist in lakomnost jih je gnala zoper nje v boj. Kar je pa še ostalo, prodali so na javni dražbi za toliko, kolikor je kdo obljubil. Kupci so lahko obogateli, saj so za same gozde več dobili, kakor so pa dali za vsa posestva s poslopjem vred. Tudi mašno obleko so tako prodali. Jaz sam sem videl mašni plašč, ki je bil v Mekinah menda za borih 50 soldov kupljen, ki je pa še zdaj tako lep, da ga rabijo le o velikih praznikih. Ose cerkve, ki niso postale farne, so podrli na lastno povelje cesarjevo. Naj lepše umotvore v gotičkem slogu je zadela ta osoda. Med drugimi so razdrali tudi cerkve v Tulinu, katero je sezidal Rudolf I. prvi nemški cesar iz Habsburške rodovine in prednik Jožefov po zmagi nad českim kraljem Otokarjem leta 1278. Vsak

bi mislil, da bodo saj ti prizanesli, saj sezidal jo je Rudolf v tako znamenitem času in sam je bil v nji pokopan. Ali cesar je sklenil drugače. Ko so ga vprašali, če naj jo puste dejal je, naj se zgodi z njo, kakor z družimi. Ljudstvo pravi, da je bilo v ti cerkvi shranjeno Rudolfovo srce, zaprto v srebrno puščico, stresel prah iz nje, njo pa tako spravil, da ni do danes sluha ne duha po njej. Tudi sloveči romarski cerkvi Marija-Celju je že trda šla. Cesarja so bili nalagali, da je cerkev lesena; zato bi lahko ogenj nastal, ko bi bilo največ ljudi v nji. Ta je že skoraj dovolil, da jo podró, vendar ni popolnoma verjel. Zato je šel sam gledat, če je cerkev lesena. Kaj si je mislil o „zvestih prijateljih“, ko je na mesto trohjenih lesenih sten ugledal močno zidovje, si lahko mislimo. Ko bi jim bil verjel, bi tega lepega božjega hrama zdavnej več ne bilo, tako pa stoji še zdaj v čast božjo in v spomin onih časov.

Za umetnost in vedo so se „olikanci“ pred sto leti kaj malo zmenili. Večkrat se sliši tožba, da je naša preteklost tako temna. Ker ni domačih virov, nam pa tujci zgodovino pišejo, kakor se jim zdi. Prašanje je, ali smo

imeli kaj domačih vesti in kam so prešle? Lahko odgovorjamo z da. Saj bili so pri nas samostani nad 400 let stari, v katerih je bilo spravljenih dosti pisem, pogodb in družih za zgodovino važnih zapiskov. Pa žalibog, da so nekaj pokončali večkratni požari, nekaj pa zapravili možje, ki so prognali redovnike, tako, da nam ni ostalo skoraj nič. Ko so bili samostani brez pravega nadzorstva, ni nihče skrbel za te spominke, valjali so se toliko časa v prahu, da so izginili za vselej izpred oči. No, če so pa bile tudi izjeme, je le malo prišlo tje, kamor bi imelo. Tudi o sredajevski umetnosti bi zdaj drugače sodili, ko bi ne bili pokončali takrat toliko umotvorov. V dvorni cerkvi v Dunajskem Novem mestu razbil je vodja omdotne vojaške šole brez vzroka prelepo malana belgijska okna. Škode je napravil za več tisoč. Iz koscev so pa vliili zelene steklenice. Bela IV., kralj ogerski je ustanovil za svojo sestro samostan, v katerem so bile kaj lepe slike. Pred sto leti so se pa vse poprodale in poizgubile. Le eno je dobil neki starinoslovec, katero je pozneje prodal muzeju v Pešti za 30.000 gl. Koliko je pa on dal za njo judu, ki je gotovo ni v izgubo prodal? Toliko, kar je imel po naključju pri sebi.

da se katoliškemu podpornemu društvu podeli enkratna podpora 300 glid“.

Ta predlog bil je zadostno podpiran, pa v očeh liberalcev vendar ni našel milosti. Najhuje mu je nasprotoval celjski župan dr. Neckermann, čigar prva dolžnost bi bila ga po vsej moči podpirati. Saj od omenjene šole nima koristi samo okolica celjska, ampak v enaki meri tudi celjsko mesto, v katerem dr. Neckermann županuje. Pa bolj kakor blagor mestnih in okoliških prebivalcev mu je menda pri srcu liberalizem, kteremu so katoliške in zlasti še redovniške šole trn v peti. Zato trdi, „da je bila ustanovitev te šole čisto nepotrebna, ker je trirazredna šola celjske okolice zadostovala za vse otroke, dokler se katoliško podporno društvo ni izmislilo osnovati lastno redovniško šolo za deklice. Dalje je natočeval društvo, da je z ljudstvom ravnalo tako brez mere in brez ozira, da se o tem ne dá natančneje govoriti. Nič ni toraj treba take privatne šole podpirati. Neckermann tudi pravi, da ni res, da bi imela šola pravico javnosti, sicer bi moral on, kot načelnik mestnega šolskega sveta, o tem kaj vediti, ker šola stoji v mestnem šolskem okraju. Po njegovem mnenju je boljši, da se ta šola ne podpira, ker bo potem prenehala in se bodo otroci vtaknili v druge šole. Ako bi se pa tej šoli dovolila podpora, se bodo po celej deželi ustanovile nunske šole, ki bodo zahtevale podporo in dežela bode imela dva šolska zaklada.“ Po dr. Neckermannovi misli bi bila toraj velika nesreča za deželo, ako bi se osnovale katoliške šole, v kterih bi se deklice razum potrebnih ved učile lepega obnašanja in strahu božjega. Jasnejši liberalnih namenov ni kmalo kdo razodel, kakor pri tej priliki dr. Neckermann. Pokazal je, da vé, kaj liberalci hočejo, ali ravno tako je pokazal, da ne vé, kaj se godi v mestu, v katerem on županuje. Menda zaradi preobilnih liberalnih skrbi in poslov nima časa na kaj drugega misliti in se z resnimi rečmi in zadevami pečati. Ni namreč vedel, da je naučno ministerstvo dekliški šoli v celjski okolici podelilo pravico javne šole, dasiravno je ta šola, kakor je trdil, v mestnem šolskem okraju. In ko mu je g. Žolgar povedal, da je to stalo v ukaznem listu, da pa ta šola ni pod nadzorništvom mestnega župana celjskega, ampak okrajnega šolskega sveta

celjske okolice, skušal je svojo nevednost s tem izgovarjati, da je vso krivdo zvrčal na deželni šolski svet, češ, da je on napačno ravnal, ako je reč drugačna, kakor je on (Neckermann) povedal. Lahko in po ceni je krivdo na druge zvrčati, zlasti ako posledaji nimajo prilike se zagovarjati; toda kdor tako ravna, pač ne zasluzi posebnega ozira. Štajarski liberalci so pa drugače sodili; čisto neopravičene besede Neckermannove so se jim zdele veljavnejše, kakor stvarni in mirni razlogi profesorja Žolgarja, čigar nasvet je bil za vržen, sprejet pa od Neckermana priporočani predlog finančnega odseka.

Človek bi bil mislil, da bode liberalna gospóda odrekavši podporo ostala dosledna ter vsaj pohvalno pripoznala koristno delovanje katoliškega podpornega društva, kakor je malo prej neizmerno hvalo dajala nemškemu „Schulvereinu.“ Pa ker je šlo za katoliško društvo in katoliško reč, zdelo se ji je to čisto nepotrebno. Toda katoliškega podpornega društva to menda ne bo bolelo; nam bi se bilo zdelo celo nedostojno od ene in iste oblasti, pri eni in isti seji s slaboglasnim Schulvereinom slišati enako pohvalo. Ob enem pa naj bo ta dogodek katoličanom v dokaz in svarilo, da se od liberalne stranke ne smejo nadejati nobene podpore in pomoči, in da si morajo pomagati sami, ako nečejo, da bi liberalcem na veselje ne propadle naj lepše, naj koristnejše in naj potrebnejše naprave. Njim zlasti velja stari pregovor: Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal!

Politični pregled.

V Ljubljani 21. julija.

Avstrijske dežele.

Za isterski (poreški) deželni zbor bo 2. avgusta dopolnilna volitev deželnega poslanca za kmečke občine koprsko-budzetskega okraja. Irredentovci vse svoje moči naperjajo, da bi zmagal njih kandidat. Toda od slovan-skih volilcev pričakujemo, da bodo storili svojo dolžnost in izvolili poštenega slovankega moža.

Iz Zagreba se poroča, da so na posestvu grofa Frangepana v gozdu Aleksin najdlj velike lege zemeljskega voska. Poklicali so strokovnjakov iz Dunaja tje, da preiščejo, kako

daleč se raztezajo te lege, kolikor se to da na poveršji spoznati, in potem bodo začeli kopati.

Iz Spleta (Spalatro) v Dalmaciji. — V Podstrani so zmagali pri srenjskih volitvah narodnjaki; voljeni so dr. Bulat, Bitanga, Mihonovič, Banič s 480 glasovi proti 152. — Nadejajo se zmage tudi v II. in I. volilnem redu. Lahoni so tu gospodovali 20 let, zato lahko razumemo veselje narodnjakov, ki bodo enkrat gospodarji v svoji hiši.

Baron Teodor Nikolič je pridružen (adlatus) ministru Kalaju za civilno upravo v Bosni. Rojen je baron Nikolič l. 1836 v Temešvaru, po svoji materi je v rodu srbski kraljevi rodovini. Mati mu je bila hči srbskega kneza Miloša Obrenovića. L. 1858—59 je služil pri c. k. namestništvu v Temešvaru, zadnja leta je bil stalno na Dunaji. Pričakuje se, da bode baron Nikolič pravi mož na svojem mestu; koncem tega mesca se baje poda v Sarajevo.

Baron Uhatius, ki je izumil jeklen bron za topove bode dobil spominke. Na osrednjem pokopališču, na prostoru prihranjenem za spominke, mu hočejo postaviti spominke: obelisk, 4 metre visok, podlaga mu bode štiriogelnik, ki bode imel podobo ranjcega in njega grb, ki ga obdajajo vojaška znamenja. Obelisk bode iz črnega saškega marmorja, podlaga pa iz rule (granita) od Mathausna.

Vnanje države.

Iz Aleksandrije so najnovejša poročila, da je sultan uže 6krat povabljen vendar 1krat odgovoril, ter zahteval novo konferenco, (v kateri se stvar zopet da na dolgo zavleči, Arabi-paša pa med tem lahko organizuje svojo vojno.) Kar se tega poslednjega tiče, pravijo da je se ustavil na dobro zavarovanem kraju; kanal „Mahmudijeh“ ki dovažva pitno vodo v Aleksandrijo je dal odkopati, vendar imajo po kapnicah v Aleksandriji dosti vode za nekaj časa.

Izvirni dopisi.

Iz Trsta, 19. julija. (Župan pa slovenska in konservativna stranka v mestnem zboru.) Skoraj bi rekli, da slovenska konservativna stranka ni prav ravnala, ko je pri županovi volitvi glasovala s progresovci, da je bil Bazzoni soglasno izvoljen za mestnega žu-

Zlatnino in srebrnino so prodajali nekaj časa na javni dražbi, pozneje je pa cesar zapovedal, naj se izroči judinj Dobruški, ktera je kupila za malo svoto vse dragocenosti odpravljenih samostanov. A judinja je bila zvitá. Srebrnino in zlatnino je sprejemala, plačala je pa ni. Spravila je vse v varne roke, na videz je pa prišla na nič in erar ni dobil nič. Koliko so pa vradniki pokradli, to ostane prikrito do sodnjega dne. Morda si misliš, taki gospodje, državni služabniki saj niso kradli. Pa še ne malo, saj je to zvedel sam cesar. Da se pa bolje prepričaš, hočem navesti le nekoliko slučajev. Pripoveduje se o možu, kteremu je na čuden način prišel srebrn angelj z altarja v žep. Ta mož se je vsedel v voz, pri kterem je stalo nekoliko ljudi. Ker je bil žep preplitev, angelj pa prevelik, so ga ljudje dobro videli, kako je iz skrivališča gledal. V samostanu Münzbach so imeli monštranco, ktere lunica (priprava, kamor se dene sveta hostija) je bila vsa v briljantih. To lunico je vzel neki vradnik. Ko je bil na veselici s pohotno prijateljico, napel jo je vpričo vseh nji na prsi rekoč: „tu je na pravem mestu“. V kraljevem samostanu na Dunaji je izginila nad 50.000 glid. vredna monštranca.

Materi Božji v Waldrastu na Tirolskem darovala je gospodična v zahvalo za podeljeno ozdravljenje zelo drago verižico. Tudi te je zmanjkalo in nekaj časa ni vedel nihče za njo. Kar so jo opazili na ženi onega vradnika, ki je imel v samostanu opravke. To je le nekaj izmed mnogih družih tatvin in goljufij.

Če človek vse to pomisli, se ne bo čudil, da so dobili le malo za prodano samostansko premoženje. Ko bi se vse za toliko prodalo, kolikor je bilo vredno in ko bi bili vradniki zvesti, bi bil znesek tako velik, da bi ž njim skrbeli lahko za vse cerkvene potrebe in bi ne bilo treba državi kaj pridajati. Kar je pa še ostalo ukljub tacim razmeram, iz tega so na cesarjevo povelje ustanovili verski zaklad. Z obresti naj bi se vzdržavali oskrbniki, na novo ustanovljenih farâ in podpirali drugi bolelni in slabotni duhovni. Ko je prišla država v denarne zadrege, spremenili so verni zaklad v papirnati denar. Ko ta veljavo izgubi, je pa vse proč. Ne bo samostanov, ne denarja.

Kako neopravičeno je bilo vse divjanje proti samostanom, se najbolje spozna iz nasledkov. Prej so prostozidarji v enomer vpili, redovniki so ljudstvu le pijavke, ne store nič

zanj, branijo mu razvoj, zapravljajo mastne dohodke v lenobi in imajo vso zemljo. Ko teh več bilo ni, se je pa laž teh besedi pokazala. Veliko samostanov je prišlo v roke istim kričačem, kterim je bilo malo prej ljudstvo tako na srcu. Zdaj jim pa še mar ni bilo, ko so sami vse pograbili. Pohištva so pre naredili v tovarne za sviloprejo, izdelovanje žveplenk in žganja (menda ljudstvu v korist?) Kar jih je pa še ostalo državi, spremenili so jih v vojašnice in vradnije. Onih 11 kranjskih samostanov zadela je ta le osoda. Kjer so bili v Bistri kartuzijani, tam je zdaj zasebno bivališče, klarisarski samostan na Dunajski cesti v Ljubljani je vojaška bolnišnica, cerkev so podrti ali pre naredili, klarisarice v Loki so se umaknile uršulinkam, posesti Mekinskih klarisarc postale so najprvo deželna lastnina, potem so jih prodali in zdaj je samostan vojašnica. V Velesovem so samostan pred nekoliko leti razdjali, da so s kamnjem sozdali novo šolo. Bosi Avguštinci v Ljubljani so bili v današnji deželni bolnišnici, obuti pa v današnjem frančiškanskem samostanu. To, kar je zdaj gimnazija, bilo je pred sto leti frančiškanski samostan; cerkev sv. Filipa je stala na šolskem trgu. V Zatičini, v Kostanjevici

pana. Naši Lahoni niso posebno rahločutni in velikodušno ali viteško ravnanje kmalo pozabijo ter ga ne vračajo z enako mero. Že pri slovesnem vmeščenju župana, ki se je vršilo 13. t. m., se je pokazalo, da se slovenska stranka od novega župana nima ničesa nadejati, ker g. Bazzoni je govoril tako, kakor da bi v Trstu poleg Italijanov ne bilo druge narodaosti.

Še očtneje je pa to pokazal v svojem prvem oklicu, v katerem je pisal samo o pravicah in o gospodarstvu Italijanov v Trstu, Slovencev pa še manj omenjal kakor pri svoji prvi izvolitvi. Pa kaj se hudujemo, da župan ni omenjal Slovencev, saj je tudi še o razstavi in o tem molčal, da bode Trst letos obhajal 500letnico svoje zveze z Avstrijo! Ako toraj ošabno prezira državo in slavno rodbino habsburško, kako bi zamogli slovenski ubožčki pričakovati, da se bo milostljivo na nje ozrl?

Prejšnje vlade so vedno podpirale lahonski žvelj v Trstu; ni toraj čuda, da je Italijanom zrastel greben, in da se silno malo brigajo za avstrijsko državo in se je spominjajo le tedaj, ko imajo od nje kaj moledovati.

Pri zadnjih volitvah so jim bile peruti sicer nekoliko postrizene, ker so zgubili svojo prejšnjo odločno večino in imate zdaj obe stranki enako glasov v mestnem zboru, a vendar bi radi gospodovali po svoji prejšnji navadi. To se je pokazalo 17. t. m. pri volitvi izvrševalnega odbora ali delegacije. Ta volitev je le veljavna, ako je z županom navzočih vsaj 28 odbornikov. Ker je konservativnih in narodnih odbornikov 27, bilo bi jih z županom ravno prav, in večina bi bila na njih strani. Zato so pa progresovci porabili priliko, ko je konservativni odbornik Mauser po opravih odšel v Dalmacijo, da so napravili volitev. Navzočih je bilo toraj samo 26 konservativcev in ravno toliko progresovcev z županom vred. Ko je prišlo do volitve, oddali so progresovci prazne listke, kar po tržaškem opravih redu toliko pomenja, kakor da bi ne bili navzoči, in volitev je bila neveljavna, ker se je štelo, da je z županom pričujočih samo 27 odbornikov. Na galeriji so začeli progresovci živahno ploskati, na drugi strani pa so se čuli glasovi: Abbasso i Progressisti (doli s progresovci)! Razmere so toraj postale jako resne, in ne ve se še, kako se bodo razmotale. Volitev bode

še le mogoča, ko se g. Mauser povrne domu, sicer bi se vedno ponavljala ista komedija. Ako pa konservativna stranka pri tej volitvi propade, se hočejo mnogi odborništvo odpovedati, in vlada bode morala razpustiti mestni zbor, ker je čisto nemogoče pri takih razmerah vspešno delati. Toda zadnji čas je, da vlada svojo posebno pozornost obrne na to, in da krepko podpira konservativno slovensko stranko v Trstu, ki ji bode krepka zaslomba proti nelojalnim nameram lahonskim!

Podporno delalsko društvo je imelo v dvorani Rossetti 16. t. m. občni zbor, kterega se je vdeležilo okoli 300 udov. Naznanilo, da je cesarjevič prevzel pokroviteljstvo, bilo je sprejeto z gromovitimi živio-klici, kar se je telegrafično naznanilo cesarjeviču. Dalje se je potrdil program svečanosti pri blagoslovljenju društvene zastave, ki se bode vršila 10. septembra. Botra novi zastavi pri blagoslovljenju bode cesarjeviča soproga princesinja Stefanija. 6. avgusta napravi društvo izlet v Sežano, kjer bo ljudska veselica s tombolo, godbo, plesom, besedo itd. na korist „Narodnemu domu.“ V ta namen odide 6. avgusta popoldne ob 3. uri poseben vlak v Sežano. Voznina bode znašala za osebo tje in nazaj 1 gl. 7 kr.

Domače novice.

V Ljubljani, 22. julija.

(Mašnikovo posvečevanje) se je pričelo danes s subdijakonatom. Jutri bo dijakonat podeljen, v ponedeljek pa presbiterat.

(Dr. Alojzij Valenta), ki je nedavno obhajal 25letnico svojega službovanja kot profesor v deželni bolnišnici, dobil je v priznanje svojega zasluženega delovanja naslov c. kr. vladnega svetovalca.

(Postava deželnega zbora kranjskega za odkup duhovske biro) dobila je najvišje potrdilo.

(Dopolnilna volitev za deželni zbor kranjski) namesto ranjkega dr. Bleiweisa bode 22. avgusta. Kakor se nam naznanja, mnogi volilci želé, da bi za to poslanstvo kandidiral sin ranjkega, dr. Karl Bleiweis. Deželni zbor se snide 2. ali 4. septembra.

(Zrelotno preskušnjo) na gimnaziji so včeraj dovršili. Oglasilo se je bilo za njo 30 domačih

in Kranji so vradnije, v Novem mestu pa vojaška bramba.

Kak razloček med pred in zdaj! Ko so bili še redovniki, bili so ljudje daleč na okrog z vsem preskrbljeni. Saj ti so vzdrževali bolnišnice in šole, v kterih so podučevali otroke zastonj; podpirali so revne pa pridne mladence, da so se izobrazili v vedah, in če so postali duhovni, sprejeli so jih radi med se. Isto so delale nune z deklicami. Kako srečna je bila vsa družina, če je imela koga v samostanu! Koliko revnih popotnikov je tu prenočilo in se pokrepčalo! V nekoliko letih se je vse spremenilo. Mar so bili posestnikom tovaren bolniki, otroci in popotniki, kaj pe še le berači! Prej je bilo prav malo revežev in še za te so skrbeli samostani. Komaj so pa te odpravili, jeli so se množiti berači in postopači, kakor gobe po dežji. Kdo je pa skrbel za nje? Obogateli novi lastniki in judje gotovo ne, ampak isto ljudstvo, kteremu so obetali, da bo samostansko premoženje postalo njegova lastnina. A namesto premoženja, so jim izročili le dosti beračev in novih davkov. Stroški so rasli, dohodkov je bilo malo, treba je bilo vzeti na posodo in v kratkem zapustiti

domače ognjišče. Tako je prišlo ljudstvo oduroh v roke.

Tudi vera je jela vidoma pešati. Saj ni čuda! Ljudstvo je izgubilo previdne pastirje v času, ko bi jih bilo najbolj treba. Akopram je njihovo mesto prevzel kdo drugi, je malo koristilo ali pa še škodovalo. Namesto da bi volka odganjal, mu je pa še ovce v žreló porival. Ni bilo dosti, da so prepovedali procesije, tudi prižnico so zlorabili. Kjer se je prej razlegala le božja beseda, tam so zdaj podučevali ljudstvo o živinskih boleznih, na prižnici so se brale postave, naj vsak pove, koliko kobil redi, da ni med otroci jetničarjev in drugimi nobenega razločka in da ženske ne smejo več „modricev“ nositi. Kako pohujšanje! Ker so predstojniki tako delali s cerkvami, je tudi ljudstvo izgubilo veliko spoštovanja do njih.

Najbolje so pa cesarju oči odprle nove šole. Kakor sem rekel, so podučevali redovniki zastonj, in vsak se je lahko izobrazil. Država je dobila dovolj zdravilnikov in vradnikov, cerkev pa duhovnikov. Vse to ni stalo države solda, nego še dobiček je imela, ker so plačevali samostani od šol ravno tako davek, kakor od družih posesti. Ko so pa le te spre-

in 1 vnanji učenec. Drugih 8 je odstopilo, 7 jo bodo morali iz enega predmeta ponavljati čez 2 meseca, 9 jo je naredilo z odliko, 15 jo je napravilo dobro. — Na učiteljskem pripravnišči so jo končali v četrtek. Delalo jo je 27 pripravnikov; zmed njih je 1 vnanji padel za 1 leto, 8 za dva meseca, — eden je odstopil pred skušnjo, drugi so jo prestali z dobrim vspehom.

(† Avgust Maršalek), sin hišnega posestnika, je včeraj po kratki bolezni za jetiko umrl. Hotel je letos delati zrelotno izpraševanje. Pogreb bo jutri popoldne.

Razne reči.

— Razpisuje se tudi več ustanov za sirotišnico za dečke in deklice od 6—15 leta. Prošnje, koleka proste se vkladajo potem okrajnih poglavarstev ali mestnega magistrata.

— O potresu se nam piše iz Kopanja 17. julija. Potres prav močan je bil pri nas prvi ob 3/4 na 5 in drugi še hujsi ob 3/4 na 9 zjutraj. V zvoniku so zvonovi brenčali. Trajala sta potresa po 6 sekund.

— St. Gothardova železnica bode prišla posebno na korist nemškemu izvozu, začeli so iz „Saarbrücken“ v Porenji kjer so velikanska premogova skladišča, izvaževati premog v Chiasso, kjer je prva laška postaja na St. Gothardovi progi. Vsega skupaj je šlo ta mesec 3500 bečva premoga (a 1000 kilogram) in 300—500 bečva premogovega oglja po laških mestih. Kljub temu, je angleški premog zmirom še nekoliko ceneje, le, ako bode blago bolje, bode konkurenca obveljala.

— Najnovejše statistične date iz Ruskega so: V evropski Rusiji živi 75,604,789 ljudi, v kraljestvu Poljskem 7 milij. 219,077, na Finskem (l. 1880) 2,028,021, v Kavkazu, Sibiriji in Srednji Aziji 75,186,456. Vsa Rusija ima tedaj 100,038,384 ljudi. Leta 1870 je imela evropska Rusija 65,991,910 ljudi, Poljsko 6,078,564, Finsko 1,732,621; Kavkaz, Sibirija in Srednja Azija 11,767,551, tedaj vse Rusko 85,570,646. V 12 letih se je prebivalstvo pomnožilo za 14 1/2 milj. — Kraljestvo Poljsko je imelo l. 1816 le 2,717,287 ljudi, a sedaj jih ima 7,219,077. Tedaj kljubu

menili v vradnije, vojašnice in tovarne, so davki ali popolnoma usahnili, ali se saj zmanjšali, stroški za nove šole pa grozno narasli. Kako samotanske šole državi škodujejo, se vidi iz tega-le slučaja:

L. 1869. je bilo na Avstrijskem 16 samostanskih gimnazij s 170 učitelji. Za te je izdala država 13,002 gl. Ko bi na teh gimnazijah nastavila posvetne profesorje in bi vsak dobil le 800 gl. na leto (v resnici ima veliko več), bi jo stalo 143,200 gl. Toraj že tu dobiček 130,198 gl. Obiskovalci teh gimnazij so plačali državi še 35,544 gl. šolnine; toraj ves dobiček, ki ga je ta dobila od 16 samostanskih šol, znaša okoli 175 tisuč gold. Naj pa še kdo reče, da so samostani škodljivi!

Vse te nasledke je čutilo ljudstvo, a spoznal jih je tudi cesar. Kesar se je, zakaj je poslušal brezbožne svetovalce, a bilo je prepozno. Nezakonski davki in razžaljeni verski čut vzbudili so v ljudstvu nezadovoljnost; zahtevalo je samostane nazaj. Cesar ni vedel, kam bi se obrnil. Sovražnikov je imel povsod dosti, prijateljev pa nikjer. Zapustile so ga še one kukavice, ki so obogatele po njem. Kako umiriti ljudstvo? Sam ne more, drugi pa tudi ne.

vsem političnim katastrofom se je prebivalstvo v 65 letih pomnožilo za 166 odstotkov.

— **Slovstvo.** V i e n a c gorsko i pitomo cvietja. Hrvatsko-srbska pjesmarica uredio J. Aug. Kaznač. Drugo uzumno izdanje. U Dubrovniku. Naklada tiskare D. Pretnera 1882. 16°. 247. V kateri namen se izdajajo pesmarice, da imajo pevci besedo ali tekst, je znano, in v ta namen služi dobro tudi ta kakor naša dr. J Razlaga vže dvakrat natisnjena. V i e n a c (cvietak k cvietku vienc je) ima v sebi gorsko t. j. narodno (tudi iz Hercegovine), pa pitomo t. j. umetno cvetje, pesmi najboljših hrvatsko-srbskih pesnikov. Največ jih je zaljubljenih (ljubimskih) v vseh spreminjavah pesniških v prilikah in podobah, in po tem je knjižica soditi. Cena je 60 sld., s pošto franko 65 nč. pri založniku Drag. Pretneru v Dubrovniku in v Zagrebu.

— „Č e c h y“ je naslov ilustriranemu listu, kateri ima kazati v besedi in podobi krasno, bogato in slavno domovino česko. Znamenita je povestnica našega naroda, a znamenita je tudi naša vlast, česka domovina. Da to domačini, kateri ne morejo okrog potovati, in ptujci bolje spoznajo, sklenilo se je več prijateljev in alikarjev, kateri hočejo z zedinjenimi močmi popisovati in v obrazih kazati posamne krajine, mesta, ljudi, dogodke itd. tako, da dobijo popolni obraz dežele česke. Delo to monumentalno prihajalo bode na svetlo v 20 oddelkih v prospektu povedanih, ki jih opisovali in obrazovali bodo ondi imenovani učenjaki in umetniki. Vseh 20 sešitkov stane 17 gl. 50 sld.; pet prvih 4 gl. 50 kr.; posamni zvezki à 90 sld., s poštanim pošiljanjem 1 gl. Glavno vodstvo ima pisatelj Fr. Ad. Šubert; obrazovno stvar vreduje Kar. Liebscher. Zalaga pa veliko na sprelepem papirju v veliki obliki res hvale vredno početje J. Otto v Praze (Praga), knjigotiskar in kupec (Jungmannova trč. da 22. n. a Václavské nam. 14. n.), kteremu naj se pošilja naročnina. S slavno pesnijo o sv. Vaclavu in z njegovo podobo na čelu je delo to posvečeno „králoství českému, jeho rozkvětu ny-

Pač, še papež mu more pomoči; ena sama njegova beseda v pravem času, in vse je dobro. Ali cesar je svetega očeta hudo razžalil, zato ga je težko prositi. Pa sila kola lomi. Jožef je naredil prepad, in on ga je moral saj nekoliko poravnati. Ko so povzročile njegove cerkvene naredbe v Belgiji upor, prosil je posredovanja od onega papeža, ki ga je malo prej še tako poniževal in obljubil mu je, da hoče vse popraviti. Papež ga je rad uslišal. Vendar tudi njemu se ni več posrečilo potolažiti razburjenih duhov, ker bilo je prepozno. Belgija si je priborila prostost. To je cesarja zelo vžalostilo in mu dosti pripomoglo k zgodnji smrti. S potrjim in skeanim srcem se je vlegel v grob. Po pravici je rekel kmalu po njegovi smrti papež: „Kakor zgubljen sin klical je k nebu, da hoče vse popraviti, deloma je to storil, vse izpolniti mu je pa zadržala smrt.“

Sto let nazaj naj pogledajo današnji sovražniki svete vere in samostanov, zapuste naj svoje brezbožne naklepe, če nočejo, kakor Jožef z žalostnim srcem skušiti, da se proti cerkvi obrnjeni meč zasadi v samega napadovca.

Spominjajoč se žalostne te stoletnice in ozirajoč se na današnje razmere pač moramo reči: Hvala Bogu, sedaj smo pri nas na boljsem, toda drugod po svetu, posebno na Francoskem so ravno letošnje leto zatrli veliko samostanov in pregnali brezštevila redovnikov gotovo sebi in človeštvu sploh v veliko kvar. A. Š.

njšimu, velikým dobám minulým, a slávě budoucí.“ — Da se po knjigarnah na pr. po katoliški bukvarni tudi lahko naroči, se vé! —

— Linzer Quartalschrift izšel je te dni III. snopič, ki obsega: I. Grosse Sünden, kleine Busse. Von Prälat Dr. Ernest Müller. II. Geistliche Sommerfrische. Von Canonicus Anton Erdinger. III. Der hl. Laurentius von Brindisi, Begründer des Kapuciner-Ordens in Oesterreich, heiliggesprochen am 8. Dez. 1881. II. Von Prof. Dr. Josef Schindler, Rector der Prager Universität. IV. Baulast bei einer Filialkirche Von Universitäts-Prof. Dr. Rudolf Ritter von Scherer in Graz. V. Ueber Edelsteine im Dienste der Liturgie. Von Prof. P. Franz Resch S. J. VI. Kirche Skizzen aus Nordamerika: Cura und Cultus. Von Rev. John. N. Enzberger in Piopolis Ill. (Nordamerika). VII. Welches System kann und wird schliesslich den absterbenden Capitalismus ersetzen? II. Von Franz Graf Koefstein. VIII. Das Maria Theresianische System dem Protestantismus gegenüber. Von Josef Zapletal in Graz. IX. Pastoralfragen und Fälle: 1) Bekehrung eines sterbenden Sünders mittelst ungewöhnlicher Mittel. Von Dehant und Jubelpriester Grübel in Sieghartskirchen N. Oe. 2) Restitution wegen falscher Vater-Angabe und Anzeige einer daraus entstehenden Ehe zwischen Halbgeschwister. V. P. Georg Freund, Lector im Radenptoiristen-Collegium in Mautern. 3) Aufnahme Illegitimerum in religöse Orden. Von P. Serapion Wenzl, Prior der PP. Carmeliten in Graz. 4) Wann dürfen mehrere Kinder gleichzeitig getauft werden und wie ist dabei vorzugehen? Von Spritual M. Ransauer in St. Pölten. 5) Unberechtigte Vornahme von Functionen eines Weihegrades. Von Prof. Albert Pucher. 6) Alter für das Votum castitatis. Von Prof. Dr. Scheicher.

(Konec prib.)

Slavno vredništvo!

V „Slovencu“ št. 80 od 20. julija se med „Domačimi novicami“ nabajajo statistična števila iz letnega poročila II mestne deške ljudske šole v Ljubljani. Tam se bere: ob sklepu šolskega leta je imela šola 625 učencev. Za višji razred sposobnih je bilo 414, nesposobnih 201, tedaj nekaj manj, kakor polovica.* V istini 201 še tretjina ni od 625. Ker se s takim računom letni poučni uspeh jako znižuje, podpisani vjudno prosil, da slavno vredništvo, v prihodnji številki „Slovenčev“ to pomoto popraviti blagovoli.

Z odličnim spoštovanjem

L. Belar,

vodja II. mestne šole.

* Namreč onih 414, ki so šolo dobro dovršili, ne pa vseh šolarčkov. Vred.

XI. izkaz doneskov

za spomenik dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega

Gosp. Pribožič Jan., kurat v Ljubljani	2 gl. — kr.
„ Oblak Fran, računski svetnik v Sarajevu	1 „ — „
„ Pleteršnik Maks, c. kr. profesor v Ljubljani	5 „ — „
„ Jakopič Franc, trgovec itd. v Ljubljani	10 „ — „
„ Jakelj Gregor, župnik v Rudniku	1 „ — „
„ Kovačič Anton, činovnik v Valpo	2 „ 60 „
Skupaj	21 gl. 60 kr.
K temu v prejš. listu izkazanih	1208 „ 40 „
Skupaj do zdaj	1230 gl. — kr.

Javne dražbe.

24. julija. 2. eks. drž. drž. pos. Jurij Vršnik iz Kokre. Kranj. — 3. eks. dražba pos. Janeza Mauser iz Hočevja. Lašiče. — 2. eks. drž. pos. Janeza Kokalj iz Dola za dolžnih 155 gl. 84 kr. Brdo. 1. eks. drž. posestnica Jožefa Cuderman iz Bašlja 2388 gl. Kranj.

25. julija. 1. eks. dr. pos. Jožefa Sajovic iz Cerkelj 150 gl. Kranj.

26. julija. 1. eks. drž. pos. Antona Kadivca iz Verhpolj 2955 gl. Kamnik. — 2. eks. drž. pos. Jožefa Zor iz Mošenj. Kranj. — 1. eks. drž. pos. Jožefa Stein iz Hraš 269 gl. Kranj. — 3. povz. drž. pos. Jakoba Bezova iz Zalovic 1883 gl. Rudolfovo. — 1. eks. drž. Janeza in Urše Rütthel iz Ribnika 788. Rudolfovo. — 1. eks. drž. Frančeta Lužarja iz Hriba 400 gl. Rudolfovo. 1. eks. drž. pos. Antona Zagorec iz Gornjega Mokropolja 1535 gl. Rudolfovo. — 2. eks. drž. pos. Janez Remžgar iz Nadgorice. Ljubljani.

Umrli so:

13. julija Alojzij Rozman, 2 let, pljučna jetika. Robert Schwingshakel, 19 dni, slabost.

14. julija Marija Pangerc iz Illovec 13, koze. Katra Fleis, gostija, 61 1/2 l., jetika. Jože Čebašek, 4 mesec, katar v želodcu.

15. julija Albert Polegegg 2 1/2 l., difteritis.

16. julija. Paula Polegegg 5 3/4 leta, difteritis. V bolnišnici 15. julija Anton Možina, gostač, 70 let vsled starosti.

17. julija. Jože Zaveršek, gostač, 53 l., vodenica.

18. julija. Jera Bertolo, 31 let, jetika. Adelina Gaudia, 38 let, vnetje pljuč. Kristina Jurjevec, 1 leto, vnetje pljuč. Marija Podbregar, 8 mescev. Jakob Bevec, delavec, 57 let, oslablj. možganov. Anton Gros, 2 1/2 l., sušica. Johana Bizjak, 13 mescev, vnetje pljuč. Johana Škerbič, 15 mescev, ošpice.

19. julija. Anton Žganjar, 18 mescev, ošpice. Franc Kunčič, 7 mescev ošpice.

V deželni bolnišnici 15. julija. Matija Mrhar, 49 let. Anton Možina 70 let.

16. julija. Lukas Mele 30 let.

V vojaški bolnišnici 17. julija. Alojzij Sekula, 19. let, topničar.

Kupiti se želi

Jezičnik,

svisal prof. Mark, in sicer letnik I., IX., X., XI. in XII. Kdor bi ga prodal, saj ga pošlje

Katoliški bukvarni

v Ljubljani, pred škofijo šte. 6.

Duhovnik v pokoji

precej lahko dobi službo v neki grajščini na Dolenjskem pri prav dobri katoliški rodbini kot hišni duhovcu. Razna hrana in stanovanja dobi še 150 gl. plače.

Natančneje se izve pri vredništvu „Slovenca.“ (1)

Po znižani ceni

se dobivajo **Sloveskovi zbrani spisi** pri gosp. izdatelju Mih. Lendovškem v Ptuj (Pettau) in sicer: I. Pesni po 50, II. Basni in III. Životopisi pa po 70 kr. (5)

Pri istem oddajajo se tudi **Val. Orožnovi spisi** in to po 40 kr. broš. izvod.

Stara gostilnica

v veliki župnijski vasi, v št. Vidu na Dolenjskem,

z več sobami in kleti, živinskimi hlevi in vrtom, za vsako obrtnijo in kupčijo pripravna, daje se **na več let v najem.**

Več pove iz prijaznosti administracija tega lista. (3)